

брака продукции; применение новых экономических материалов; улучшение организации производства; сбор и переработку утиля.

Список литературы: 1. *Салга В.И., Паришина Е.А.* Повышение функционирования производственно-экономической системы крупного машиностроительного предприятия//Экономика промышленности.-2007.-№3,-138-143с. 2. *Рибакова Т.О.* Формування та організаційна підтримка консультаційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств//Економика промышленности.-2007 р.-№3.-24-27с. 3. *Економічний аналіз діяльності промислових підприємств / За ред. Шкарабана С.І., Санацова М.І.* – Тернопіль, ТАНГ, 1995. – 224с. 4. *Шепеленко Г.И.* Экономика, организация и планирование производства на предприятии.: Учебн. пособие для вузов.-2-е изд., перераб. и доп. – Ростов-на-Дону.: Изд.центр "Март", 2001. – 544 с.

Подано до редакції 07.04.2009

УДК 336.76

О.І. САВЧЕНКО, канд.екон.наук, доц., НТУ «ХПІ», Харків
Р.О. НЕСТЕРЕНКО, ст. викл., НТУ «ХПІ», Харків

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ І РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КРАЇНИ

В статті розглянуто загальні підходи до визначення розвитку Європейської інтеграції та обміну науково-технічними знаннями як необхідної складової формування стратегії розвитку інвестиційної привабливості підприємств та країни в цілому. Рекомендується розвивати міжгалузеві центри, що об'єднують реальний сектор економіки, науку і освіту, та сприяють підвищенню ефективності міжнародної інвестиційної діяльності.

In article the general approaches of international exchange definition by development of European integrations and exchange of technical knowledge as a necessary component of development strategy formation of investment attraction country are considered. It is recommended to develop the interbranch centers which unite real sector of economy, a science and education. This is centers are cooperated efficiency of international investment activities.

Ключеві слова: Європейська інтеграція, міжнародні інвестиції, інвестиційна привабливість, інтелектуальний капітал, інтеграційні процеси.

Для України має велике значення вступ до ЄС та остаточне подолання наслідків політичної та економічної кризи. У той же час, ефективність економіки, науково-технічного розвитку виробництва, соціально-економічний прогрес, добробут суспільства в значній мірі залежать від рівня освіти та обсягу накопичених суспільством знань, тобто інтелектуального капіталу країни. Інтелектуальний капітал країни може динамічно розвиватися лише при наявності відповідних умов, до яких відноситься правове закріплення певних правил використання результатів інтелектуальної діяльності та сприятливе зовнішнє середовище. Формування такого середовища надасть можливість швидкого розвитку, підвищуючи рівень життя людей, досягаючи найвищих демократичних стандартів. Саме інтеграція в ЄС допоможе

прискорити економічне зростання, модернізувати економіку і правову систему та усунути технологічний розрив між Україною та європейськими країнами.

Перспектива інтеграції в Європейський Союз стимулюватиме компанії, що базуються як в ЄС, так і за його межами, до серйозного розгляду можливостей інвестування в Україні. Створення сприятливих умов для іноземних інвесторів є найважливішим для України.

Головну роль у процесах модернізації відіграватимуть українські підприємства. Їм необхідно буде зберігати й збільшувати гнучкість і конкурентоспроможність на європейському ринку в умовах вільного руху товарів і факторів виробництва, контролювати виробничі витрати, упроваджувати сучасні передові методи управління та маркетингу, а також знаходити як вітчизняний, так і іноземний капітал для фінансування інвестицій.

Мета цієї статті – обґрунтування заходів з розвитку інвестиційної привабливості підприємств у зв'язку з активізацією процесів європейської інтеграції. При цьому особлива увагу приділяється розвитку людського капіталу країни, в цілому, та інтелектуального капіталу підприємств шляхом співпраці реального сектору економіки, науки і освіти України та ЄС.

Від інтелектуального потенціалу суспільства та рівня його культурного розвитку залежить успіх вирішення економічних задач і як наслідок добробут суспільства. Ряд авторів стверджують, що майбутнє місце української економіки у розширеній Європі буде результатом здійснюваної вже сьогодні економічної політики, макроекономічної політики, способу реструктуризації основних секторів національної економіки, темпів трансформації власності, обсягу і якості внутрішніх та іноземних інвестицій. Умовою повного використання можливостей, що з'являються в результаті інтеграції, буде також відповідна підготовка національної економіки до функціонування в рамках спільного ринку та створення умов, за яких усі суб'єкти господарювання можуть досягти високого рівня конкурентоспроможності.

Співробітництво з європейськими країнами вимагає спеціалізованих знань, професійного підходу і значних наукових досліджень, систематизованих загальних кодексів інвестування, у зв'язку з широким розвитком міжнародних економічних зв'язків підвищується активність інвестиційної діяльності. Високий рівень інститутів фінансового інвестування в значній мірі сприяє саме зростанню реальних інвестицій. Як наслідок необхідність у фахівцях-дослідниках які б мали правову та фінансову підготовку у сфері міжнародної діяльності. Саме на це спрямована діяльність "Європейських студій", які мають два великих напрямки своєї діяльності, науковий і навчальний. Найважливішими напрямками розвитку "Європейських студій" є європейська економіка та менеджмент, європейська політика, європейське право і

європейська соціологія. В свою чергу у системі економічних наук виділяють економіку європейських країн, європейське підприємництво, європейську торгівлю, економіку європейської інтеграції, економічні відносини України та Європейського союзу, політику європейського ринку праці, європейський менеджмент, європейський стратегічний менеджмент, європейський міжкультурний менеджмент [1].

Роботодавці у більшості країн Європи при прийомі на роботу звертають увагу на досвід навчання, проживання та праці за кордоном, оскільки це свідчить про адаптивні можливості кандидатів, широту їхнього кругозору, навички вміння спілкуватися з представниками різних культур, тобто інтернаціоналізація освіти безпосередньо приводить до підвищення якості вирішення спільних бізнесових завдань. Сучасні інформаційні технології, швидкий розвиток дистанційного навчання зробили національні кордони прозорими для освітніх послуг. Сформувався єдиний світовий освітній ринок, де ВНЗ самих різних країн пропонують свої продукти та послуги усім студентам одразу, не обмежуючи себе національними кордонами.

У результаті інтеграційних процесів передбачається утворення нових інформаційно-фінансових ринкових інститутів. Уже на сучасному етапі можна говорити про деякі єдині підходи [2]:

- ріст і ємність інформаційних ринків у всесвітньому масштабі значно перевищує товарні ринки,
- комп'ютерні мережі стають загальними фінансово-інформаційними комунікаціями,
- ростуть нематеріальні активи підприємств (патенти на винаходи, ліцензії, програмні продукти й інші інформаційні матеріали),
- найважливішою рисою стає надзвичайно висока питома вага НДДКР у загальній структурі витрат на виробництво,
- розвиток стратегії, що включає регулярний інформаційний обмін і культуру аналітичного та управлінського обліку на всіх підприємствах.

Прямі іноземні інвестиції можуть стати одним із чинників, що допоможуть відновити економіку України і модернізувати застарілі засоби виробництва й технології. Прямі іноземні інвестиції означають не лише просте вливання капіталу, як правило, вони привносять позитивні зміни в культуру управління та продуктивність на рівні компанії. Таким чином, прямі іноземні інвестиції можуть забезпечити суттєвий внесок в економічне зростання й створення робочих місць на середньо- та довгострокову перспективу.

Розглядаючи дану проблему, потрібно враховувати, що у Європейському економічному просторі визначаються наступні підходи до міжнародних інвестицій.

Міжнародні інвестиційні активи розподіляються на два головних сегменти: міжнародний ринок фінансових інвестицій, міжнародний ринок реальних інвестицій. Як зазначав У.Ф.Шарп «у примітивних економіках основна частина інвестицій відноситься до реальних, у той час як у сучасній економіці значна частина інвестицій представлена фінансовими інвестиціями»[3].

Потенційні інвестори й досі не мають повної довіри до стабільності законодавства і передбачуваності економічної політики. Останнім часом в Україні розвивається конкурентоспроможніший ринок, ніж у перші роки незалежності, проте українська економіка все ще дуже залежить від політичної кон'юнктури. На нашу думку, щоб поліпшити привабливість України для іноземних інвестицій у майбутньому, слід свої орієнтири спрямовувати на політику ЄС. Директиви й положення ЄС забезпечують серйозні стимули для однакового ставлення до кожного економічного оператора, внутрішнього чи іноземного. Зрештою, прогрес у виконанні вимог ЄС, без сумніву, буде винагороджено зростанням притоку прямих іноземних інвестицій.

Незважаючи на те що, національні законодавчі акти по відношенню до іноземних інвестицій змінюються у кожній країні, можливо виділити базові положення підвищення ефективності міжнародної інвестиційної діяльності. Такі як:

- підвищення продуктивності місцевого виробництва та технологічного розвитку;
- заохочення участі у інвестуванні місцевого капіталу;
- обмеження конкурентоспроможності іноземного капіталу у стратегічних національних галузях економіки;
- стимулювання розвитку вітчизняного ринку праці;
- створення ефективних міжнародних менеджерських команд;
- підсилення ролі формування та управління людським капіталом міжнародних компаній.

Фірми повинні враховувати структуру свого людського капіталу для найбільш ефективного використання своїх інноваційних можливостей, тобто, управління знаннями повинно розглядатися як управління людським капіталом.

Як було зазначено вище, визначимо, що робота в групах - це форма роботи, яка веде до більшої автономії працівника з урахуванням питань прийняття рішень і контролю. Така автономія є істотною не тільки для того, щоб мотивувати персонал учитися, але і безпосередньо сприяє самому процесові навчання. Таке навчання може бути розширеним, коли групи не здатні організувати їхню власну роботу в рамках своїх посадових обов'язків. Воно стає багатофункціональним, тому що веде за собою залучення інших груп. Такі робочі інтернаціональні групи працюють на різних стадіях і рівнях, починаючи від розробки і дизайну, виробництва, і закінчуючи перевіркою

якості. База знань таких груп є більшою, ніж у кожного окремо, постійне доповнення новою інформацією на кросскультурному рівні і навчання одержують пріоритет над процесами соціальної взаємодії з колегами. Персоніфіковані знання різних категорій персоналу з різних країн поширюються як на індивідуальному, так і на колективному рівні.

Управління людськими ресурсами інвестиційно привабливого підприємства повинно фокусуватися на наступних питаннях:

- пошук сучасних та майбутніх фахівців на міжнародному ринку праці;
- врахування оцінки інноваційного потенціалу при процесі найму;
- врахування здібності працювати у інтернаціональних командах;
- ступінь використання процедури оцінювання та надання відповідної винагороди найкращім працівникам;
- відкритість процедури просування по службі;
- оцінка потреби та здатності працівників до навчання;
- інформованість та можливість індивідуального вибору типу навчання, яке найбільш підходить працівнику;
- оцінка додаткового ефекту від навчання новаціям;
- винагорода за навчання, що є корисним для підприємства.

Тільки зосередившись на запропонованому підході, підприємства зможуть визначити свій інтелектуальний потенціал, набути інвестиційної привабливості та забезпечити їх подальший розвиток або власними зусиллями, або за допомогою залучення зовнішніх зусиль, де надзвичайно важливу роль відіграє міжнародна бізнес-освіта.

Стратегія модернізації українських підприємств повинна вести до підвищення продуктивності, а в галузях, у яких це буде необхідним, до радикальних дій щодо приведення у відповідність та реструктуризації.

Таким чином, співпраця з науковими колами та освітніми закладами є необхідною для вирішення зазначених вище питань. Стратегія модернізації українських підприємств повинна базуватися на збиранні та аналізі необхідної інформації, оцінці нових можливостей, з урахуванням збільшення конкурентного тиску. Ця стратегія повинна брати до уваги: опрацювання середньо- і довгострокових планів підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності продукції, які враховуватимуть графік лібералізації руху товарів і факторів виробництва між Україною та ЄС; опрацювання стратегії використання вільного доступу до ринку ЄС для збільшення виробництва та збуту, а також здійснення змін в управлінні, які дозволять розширити ринок. Це, зокрема, стосується впровадження систем управління якістю, а також упровадження передових технологій з точки зору охорони довкілля й ефективності

використання енергії; планів освоєння інвестицій необхідних для формування конкурентних переваг; пошуку партнерів із капіталом як у країні, так і за кордоном; оцінки та впровадження новітніх технологій.

У процесі європейської інтеграції, з цілю формування інвестиційної привабливості, найбільш актуальними питаннями для українського бізнесу, що інтегрується в світовий економічний простір, є визначення критеріїв оцінки інвестиційних пропозицій та вирішення наступних проблем:

- Для успішного прийняття рішень потрібен вільний рух всієї потенційно корисної інформації, її взаємозв'язок та розповсюдження.
- Необхідно визначення поняття “організації, що навчається”, яке повинно враховувати різні типи знань, що використовують людські ресурси підприємства.
- Розуміння спеціалізації різних сфер наукового знання на дослідження і вивчення європейських і світових особливостей, та можливість створення умов для практичної діяльності на Європейському просторі.
- Проведення політики швидкого та збалансованого економічного зростання.
- Підвищення міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств.
- Визначення впливу інвестицій на рівень цін і якість продукції.
- Підтримка розвитку технологічних ноу-хау і програм підготовки та перепідготовки місцевого населення
- Забезпечення зростання рівня освіти науки й техніки.
- Інтенсифікація програм в галузі європейської проблематики.

Отже, можна стверджувати, що загальносвітові тенденції сучасної економіки полягають у її інтернаціоналізації. Від успіхів у реалізації зовнішньоекономічних зв'язків залежать нині і темпи, і характер розвитку більшості країн, а загальносвітовий фон є сприятливий для інтегрування України у світову та Європейську економіку.

Список літератури: 1. Савельєв Є.В. Європейська інтеграція і маркетинг. Наукові нариси. – Тернопіль, 2003, 2. Савченко О.І., Нестеренко Р.О. Європейська інтеграція і необхідність у новому підході до управління персоналом//Наукові праці донецького національного технічного університету. Серія економічна Випуск 84. – Донецьк ДонНТУ 2004.–220с. стр. 114-118. 3. Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. Інвестиції: Пер. С англ. – М.: Инфра-М, 1998.–1028 с. 4. Ceserani C. Greatwood P., Innovation and creativity, London, 1999, 5. Овчарук О., Європейській вимір в освіті за рубежом//Освіта України №84, 22 жовтня 2002 р.

Подано до редакції 07.04.2009